

Брюксел, 30.9.2020 г.
SWD(2020) 325 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в
Финландия

придружаващ

**СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} -
{SWD(2020) 308 final} - {SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} -
{SWD(2020) 311 final} - {SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} -
{SWD(2020) 314 final} - {SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} -
{SWD(2020) 317 final} - {SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} -
{SWD(2020) 320 final} - {SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} -
{SWD(2020) 323 final} - {SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 326 final}

РЕЗЮМЕ

Финландската правосъдна система се характеризира с постоянно високо ниво на усещане за независимост на съдебната власт както сред бизнеса, така и сред широката общественост. Неотдавнашното създаване на независима Национална администрация на съдилищата, която от януари 2020 г. поема задачите по управлението на съдилищата от Министерството на правосъдието, има за цел по-нататъшно укрепване на независимостта на съдебната власт. Освен това неотдавнашното реструктуриране на Националната прокуратура има за цел да подобри нейната ефективност и последователност в практиките на съдебното преследване. Остават някои предизвикателства по отношение на цифровизацията на правосъдната система.

Според проучванията Финландия се възприема като една от най-малко корумпираните страни в ЕС и света. Страната разчита на административна култура на прозрачност и откритост, за да води борба с корупцията. Финландските публични институции са изградили репутация на прозрачна администрация и надеждна и функционална уредба за предотвратяване на корупцията. От няколко години в процес на обсъждане е създаването на специална правителствена стратегия за борба с корупцията, но нейното приемане е все още не е осъществено. Понастоящем няма конкретни правила за регулиране на контактите на изпълняващите висши изпълнителни функции с трети страни и лобисти и няма изисквания за докладване или оповестяване, приложими за тези, които се опитват да влияят на действията и политиките на правителството. Работата върху мерките за повишаване на етичните стандарти и прозрачността обаче продължава. Финландия предприема стъпки по отношение на нормативното уреждане на лобирането и ограничаване на „кадровата въртележка“. През март 2020 г. беше създадена парламентарна работна група за изготвяне на регистър за прозрачност, свързан с лобирането, с цел допълване на законодателството за откритост на управлението и укрепване на административната прозрачност.

Международно признато е високото ниво на свободата на печата във Финландия. Задачите и правомощията на медийния регулаторен орган са гарантирани със закон, въпреки че се съобщават известни предизвикателства относно ресурсите. Въпреки че понастоящем не съществуват конкретни за медиите правила за регулиране на прозрачността на собствеността върху медиите, на практика съществува разумно ниво на прозрачност чрез доброволно оповестяване и общи правила за публичност на дружествата с ограничена отговорност. Правителството разглежда реформа за допълнително разширяване на гарантирания от конституцията достъп до документи. Правителството също така започна да обмисля мерки за по-ефективна защита на журналистите от незаконни онлайн заплахи и преследване, явление, което бе забелязано през последните години. Няма съобщения за физически заплахи срещу журналисти.

Процесът на създаване на законодателство включва многоетапна процедура за оценка на въздействието и процедури на консултации. За последните реформи по отношение на правосъдната система се използва приобщаващ процес, който включва съдебната власт. Нещо повече, в момента е в ход процес на реформи за изясняване на частично припокриващите се мандати на канцлера (министъра) на правосъдието и омбудсмана, двата ключови независими органа, участващи в защитата на основните права. В тази връзка се планира законодателно предложение, което ще бъде представено в парламента

през есента на 2020 г. Стартира Национална програма за демокрация за по-нататъшно подобряване на рамката на гражданското общество и демокрацията на участието.

I. ПРАВОСЪДНА СИСТЕМА

Финландската правосъдна система се състои от обикновена съдебна власт с 20 районни съдилища¹, пет апелативни съдилища и Върховния съд и административната съдебна власт с шест регионални административни съдилища и Върховния административен съд. Има три специализирани съдилища². Независимата Национална администрация на съдилищата отговаря за администрацията на съдилищата, включително за управлението на бюджетите, сградите и ИКТ системите³. Независимият Съвет за назначения в съдебната система⁴ подготвя предложения за назначаване на съдии към правителството, докато предложенията за съдии във Върховния съд и във Върховния административен съд се подготвят от самите съдилища⁵. Официално съдиите се назначават от президента на републиката⁶. Националната прокуратура е независим държавен орган⁷, начело с главен прокурор, който се назначава от президента по предложение на Министерството на правосъдието, и правителството може да го освободи или да прекрати правомощията му⁸. Финландската адвокатска колегия е публичен орган, натоварен с професионален надзор на адвокатите⁹.

Независимост

Финландската правосъдна система се характеризира с много високо ниво на усещане за независимост. Усещането за независимост на съдилищата и съдиите е последователно много високо, като 84 % от широката общественост и 85 % от дружествата я възприемат като „относително добра или много добра“ – цифрите остават стабилни с леки подобрения за широката общественост от 2016 г. За дружествата тези цифри поддържат стабилно високо ниво от 2010 г.¹⁰ Дори с тези високи нива на усещане за независимост на съдебната власт наскоро Финландия предприе реформи за по-нататъшно укрепване на структурните гаранции за независимост на съдебната власт.

¹ Броят на районните съдилища бе намален от 27 на 20 през 2019 г. за по-равномерно разпределяне на работното натоварване и ресурсите между районните съдилища.

² Пазарният съд, Трудовоправният съд и Съдът по социално осигуряване. СЕРЕЖ (2020 г.), Проучване относно функционирането на съдебните системи в държавите — членки на ЕС.

³ Закон за съдилищата, глава 19а, Национална администрация на съдилищата.

⁴ Състои се от 12 членове – девет съдии от различни нива на съдилищата, предложени от съдебната власт, и трима членове „непрофесионални съдии“ (един адвокат, един прокурор, един член, представляващ правни изследвания и образование). Всички членове се назначават от правителството с петгодишен мандат.

⁵ Всички съдии от Върховния съд и Върховния административен съд участват в избора. Закон за съдилищата, глава 11, член 7.

⁶ За едно свободно място се предлага само един кандидат. Въпреки че предложението е необвързващо, на практика то се изпълнява почти винаги само с по едно изключение за съдиите с обща компетентност (през 2000 г., в която е създаден Съветът за съдебни назначения) и за съдиите от Върховния съд (през 70-те години на 20 век).

⁷ Закон за Националната прокуратура (32/2019 г.), глава 1, член 2.

⁸ Решението за освобождаване подлежи на обжалване във Върховния административен съд.

⁹ Закон за адвокатите (496/1958).

¹⁰ Графики 44, 46 и 48, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г. Степента на усещането за независимост на съдебната власт се категоризира по следния начин: много ниска (под 30 % от отговорилите възприемат независимостта на съдебната власт като относително добра и много добра); ниска (в диапазона 30—39 %), средна (в диапазона 40—59 %), висока (в диапазона 60—75 %), много висока (над 75 %).

Създаден е нов независим орган за защита на независимостта на съдебната власт. Националната администрация на съдилищата, която встъпи в длъжност през януари 2020 г., е независима агенция, отговаряща за администрацията на съдилищата, която поема функциите, изпълнявани преди това от Министерството на правосъдието. Тя бе създадена с изменения на Закона за съдилищата, приети през февруари 2019 г.¹¹, и е независима от Министерството на правосъдието. Целта на реформата, проведена в тесни консултации със съдебната власт¹², е да се укрепят структурната автономност и независимост на съдилищата, да се засили качеството на правораздаването и да се позволи на съдилищата да се съсредоточат върху основните си функции вместо върху административни задачи¹³. Пълномощията на Националната администрация на съдилищата включват внасяне на предложения за разпределението на бюджета на съдилищата пред Министерството на правосъдието и решения за разпределението му към отделните съдилища, наблюдение на изпълнението на задълженията на съдилищата, управление на сградите на съдилищата и на ИКТ системите и организиране на обучения за съдии и друг съдебен персонал (в сътрудничество със Съвета за съдебно обучение¹⁴). Тя отговаря също и за създаването на длъжностите в съдилищата, както за съдиите, така и за останалия персонал. Органът за вземане на решения на Администрацията на съдилищата е Бордът на директорите, който се състои от осем членове (шестима съдии от всички различни инстанции на съдилищата и двама членове „непрофесионални съдии“¹⁵), назначени от правителството по предложение на съдебната власт (за членовете „непрофесионални съдии“), което означава, че мнозинството от неговите членове са съдии, избрани от своите колеги от всички нива на съдебната власт, в съответствие с препоръките на Съвета на Европа¹⁶. Националната администрация на съдилищата беше приета също като пълноправен член от Европейската мрежа на съдебните съвети през юни 2020 г.¹⁷.

Качество

Структурата на прокуратурата беше реформирана, за да се подобри нейната ефективност. От септември 2019 г. Главната прокуратура и единадесет местни прокуратури бяха обединени в единен орган на Националната прокуратура¹⁸. Тази реформа има за цел да даде възможност на главния прокурор да наблюдава по-последователно еднородността на практиките на съдебното преследване и да централизира административните функции, както и някои наказателни производства¹⁹.

¹¹ Закон за съдилищата, глава 19а, Национална администрация на съдилищата.

¹² Подготвителният процес започна през 2013 г. и включваше подготвителна комисия и цялостен процес на консултации; Министерство на правосъдието, Проект за създаване на съдебна служба.

¹³ Приносът на Финландия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 6.

¹⁴ Съветът за съдебно обучение отговаря за организиране на съдебното обучение. Състои се от шестима съдии, прокурор, адвокат, член, представляващ правни изследвания и образование, и член, представляващ Националната администрация на съдилищата. Закон за съдилищата, глава 21.

¹⁵ Един съдия от Върховния съд, номиниран от Върховния съд, един съдия от Върховния административен съд, номиниран от Върховния административен съд, по един съдия от апелативните съдилища, окръжните съдилища, административните съдилища и специалните съдилища (номинирани от главните съдии на тези съдилища след процедура за заявяване на интерес); един член, представляващ друг съдебен персонал, номиниран от главните съдии след консултации с организациите на служителите, и един член със специален опит в управлението на публичната администрация. Закон за съдилищата, глава 19а, член 8.

¹⁶ Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите към Съвета на Европа, параграфи 26—27.

¹⁷ ЕМСС, Националната администрация на съдилищата на Финландия се присъединява към ЕМСС.

¹⁸ Закон за Националната прокуратура (32/2019 г.)

¹⁹ Информация, получена в контекста на посещение във Финландия и принос на Финландия към Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 7.

Освен това тя улеснява прехвърлянето на дела между районите за балансиране на работното натоварване. С реформата се създаде също определен мандат за Районните главни прокурори (пет години), както и новото звание „специализиран прокурор“. Броят на прокурорите и техните задачи и правомощия, включително тези на главния прокурор²⁰, не са засегнати от тази реформа.

Остават някои предизвикателства по отношение на цифровизацията на правосъдната система. Достъпността на съдебните решения онлайн остава ограничена, по-специално за решенията на първа инстанция²¹. Освен това условията за гарантиране, че съдебните решения се публикуват в машинночетим формат, са ограничени²². Докато съдебната практика на Върховния съд, Върховния административен съд и в по-малка степен на апелативните и специалните съдилища се публикува на правителствен уебсайт, същото не се отнася за районните съдилища. Освен това макар че е възможно както да се заведе дело, така и да се изпратят призовки онлайн, няма възможност да се проследят етапите на производството онлайн.²³ Деловодни системи съществуват във всички съдилища, които в момента се модернизират, включително и с цел подобряване на събирането на данни²⁴. Инструменти за изготвяне на статистически данни за дейността на съдебната власт обаче съществуват само в около половината от съдилищата в настоящия момент²⁵.

Услугите, предлагани от държавните служби за правна помощ, бяха разширени и сега е вече възможно определени услуги да се получават дистанционно. Определени услуги, като например финансови и дългови консултантски услуги, преди се обслужваха на общинско ниво, а сега се извършват от държавните служби за правна помощ, за да се гарантира последователното предоставяне на услугите в цялата страна²⁶. Освен това през юни 2019 г. в Министерството на правосъдието започна подготовката на дежурна служба за оказване на правна помощ. Проектът има за цел да се създаде електронна система, която ефективно да предоставя правна помощ дистанционно. Дежурната система гарантира, че заподозрян или пострадал ще получи правен съвет и извън нормалното работно време²⁷.

Новата Национална администрация на съдилищата изигра важна роля за оказване на подкрепа на съдилищата по време на пандемията от COVID-19. Макар че финландските съдилища не бяха напълно затворени по време на пандемията от COVID-19, дейността им беше засегната²⁸. В създалата се ситуация Националната

²⁰ Главният прокурор има широки правомощия, включително правото да предава без съгласие, да взема решения относно дисциплинарни мерки и да отнема отделни дела, възложени на прокурор. Графика 56, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2019 г.

²¹ Графика 28, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

²² Графики 28 и 29, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

²³ Графика 27, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

²⁴ В ход са два проекта за развитие на общите съдилища и административните съдилища, които имат също за цел да се предоставят по-добри данни, да се даде възможност за насочване на разпределението на ресурсите и да се набележат цели за подобрене. Приносът на Финландия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 10.

²⁵ Графика 40, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

²⁶ Oikeus.fi, Финансово и дългово консултиране и информация, получена в контекста на посещението в страната.

²⁷ Министерство на правосъдието, Система при извънредни ситуации: Проект за дефиниране на дежурната система за правна помощ.

²⁸ Статистическите данни за броя на прекратените дела, редовно предоставяни от Националната администрация на съдилищата, отчитат около 6 000 наказателни дела, 1 300 граждански дела и 300

администрация на съдилищата предостави помощ на съдилищата, като изготви насоки за използване на телеконферентна връзка в замяна на физическите изслушвания, когато изслушванията трябваше да бъдат отменени или отлагани и в изпълнение на разпоредбите за социално дистанциране в съдебните зали²⁹. Значението на тази подкрепа също беше подчертано от съдебната власт³⁰.

Ефикасност

Правосъдната система управлява ефикасно своите дела. Правосъдната система се представя на средно ниво, когато става дума за очакваното време за разрешаване както на граждански и търговски дела, така и на административни дела. Нивото на приключване за първата категория е намаляла донякъде от 2016 г., но все още остава над 100 %, докато нивото на приключване за административните дела е показало явно подобрене, като се е увеличило от 79 % през 2016 г. до 112 % през 2018 г. Броят на висящите дела е особено малък за спорни граждански и търговски дела и среден за административни дела, което показва, че правосъдната система като цяло се справя добре с натовареността си³¹.

II. УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

Макар във Финландия да няма отделна агенция за борба с корупцията, няколко различни институции и органа носят съвместна отговорност за противодействие на корупцията. Отдел „Наказателна политика и наказателно право“ към Министерството на правосъдието ръководи превантивните усилия, отговаря за международното сътрудничество и управлява Националната мрежа за сътрудничество за борба с корупцията. Полицията разполага с правомощия за разследване на корупцията и като цяло се радва на доверието на обществото. Продължават мерките за повишаване на етиката и прозрачността, както и за регулиране на лобирането и на „кадровата въртележка между държавния и частния сектор“.

Финландия е с резултат 86 точки от 100 възможни според Индекса за възприятие на корупцията на Transparency International и се нарежда на 2^{-ро} място в Европейския съюз и на 3^{-то} в света³². 22 % от анкетираните в Специално проучване на Евробарометър за корупцията през 2020 г. смятат корупцията за широко разпространена (средно за ЕС: 71 %) и само 8 % от хората се чувстват лично засегнати от корупция в ежедневието си (средна стойност за ЕС: 26 %)³³. Що се отнася до предприятията, 37 % от дружествата считат, че корупцията е широко разпространена (средна стойност за ЕС: 63 %) и само 13 % от дружествата считат, че корупцията е проблем при извършването на стопанска дейност (средна стойност за ЕС: 37 %). 38 % от хората смятат, че има достатъчно успешни обвинения, които да възпират хората от корупционни практики (средна стойност за ЕС: 36 %), докато 53 % от дружествата

дела в апелативните съдилища, които са били прекратени към юни 2020 г. Национална администрация на съдилищата, Прекратяване, Статистически данни.

²⁹ Национална администрация на съдилищата, Съдилищата, които остават отворени, са предмет на нови насоки за защита на клиентите и персонала.

³⁰ Информация, получена в контекста на посещение в страната и изявление на Върховни съд и Върховния административен съд от 14 април 2020 г., Строгото спазване на върховенството на закона надделява над кризата.

³¹ Графики 5—15, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

³² Transparency International (2020 г.), Индекс за възприятие на корупцията за 2019 г.

³³ Специално издание на „Евробарометър“ № 502 (2020 г.).

смятат, че хората и предприятията, уличени в подкупване на висш служител, се наказват по подходящ начин (средна стойност за ЕС: 31 %) ³⁴.

До голяма степен във Финландия е налице правна уредба за борба с корупцията. Наказателният кодекс криминализира няколко престъпления за подкуп ³⁵, а няколко други закона включват клаузи, свързани с предотвратяване на корупцията ³⁶. Криминализацията на търговията с влияние обаче остава предмет на дебат в контекста на реформата на Наказателния кодекс ³⁷. Въпреки че не са широко разпространени явни случаи на корупция, сред най-често срещаните форми са предлагането или приемането на облаги ³⁸, конфликтите на интереси и фаворизирането и неетичните контакти при подготовката за вземане на решения ³⁹. Докато в международните оценки се изразяват опасения за степента на оправдателни присъди по делата за получаване на подкупи в чужбина, Финландия организира специални обучения и засилено повишаване на осведомеността за отстраняване на забелязаните процедурни недостатъци в полицията, прокуратурата и сред съдиите.

Проектът за стратегия за борба с корупцията за периода 2017—2021 г., внесен в Министерството на правосъдието през 2017 г., все още не е приет от правителството. След като стратегията не успя да бъде приета преди оставката на предишното правителство, работна група за върховенството на закона и вътрешната сигурност на равнището на министри при новото правителство започна подготовката на последваща стратегия за борба срещу корупцията за периода 2020—2023 г., с която да надгради предишния проект, и планира да изясни отговорностите на органите за засилване на сътрудничеството. Предишният проект за стратегия за борба с корупцията, изготвен през 2016 г., беше насочен към шест основни теми, включително укрепване на структурите за борба с корупцията, повишаване на осведомеността, повишаване на прозрачността, улесняване на разкриването на случаите на корупция, разработване на законодателство относно престъпления, свързани с подкупи, и насърчаване на научните изследвания върху корупцията. Предстоящата стратегия има за цел да се вземат под внимание препоръките за борба с корупцията, отправени към Финландия в контекста на международни оценки. Освен това в Министерството на правосъдието продължава оценката на законодателните промени за защита на лицата, сигнализиращи за нередности ⁴⁰.

³⁴ Експресно проучване на Евробарометър № 482 (2019 г.), Отношение на предприятията към корупцията в ЕС.

³⁵ В Наказателния кодекс се съдържат разпоредби срещу активно и пасивно подкупване, присвояване, измама и злоупотреба със служебно положение, а лицата и дружествата могат да носят отговорност за престъпления. Рушветите са забранени, докато уместността на поднасянето на подаръци и гостоприемството зависят от тяхната стойност, намерението и получаването на потенциална облага.

³⁶ Освен това длъжностните лица са подчинени на по-подробни разпоредби в Закона за длъжностните лица в централното управление (1994/750), Закона за държавните служители в парламента (1197/2003) и Закона за държавните служители в местното самоуправление (304/2003). Съответните актове за предотвратяване на корупцията са също така Законът за обществените поръчки (348/2007), Законът за конкуренцията (948/2011), Законът за финансиране на кандидатите за избори (273/2009), Законът за политическите партии (10/1969), Законът за данъчното облагане на търговските печалби и приходи от професионална дейност (360/1968), Законът за административното производство (808/2019), Законът за равенството между жените и мъжете (609/1986) и Законът за недискриминацията (1325/2014).

³⁷ GRECO, Пети кръг на оценяване — Доклад за оценка, параграф 12.

³⁸ Без това да достига непременно прага за подкуп.

³⁹ Приносът на Финландия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

⁴⁰ Принос на Финландия към Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 18.

Няколко различни органа носят съвместна отговорност за усилията за противодействие на корупцията. Отдел „Наказателна политика и наказателно право“ към Министерството на правосъдието ръководи превантивните усилия, отговаря за международното сътрудничество и управлява Националната мрежа за сътрудничество за борба с корупцията⁴¹. Мрежата координира вътрешните дейности за борба с корупцията, популяризира националните стратегии и политики и е форум за обмен на информация между съответните министерства и заинтересованите страни⁴². Министерството на финансите е основният координиращ орган за етика в държавната администрация. То публикува насоки за държавните служители относно гостоприемството, облагите и подаръците, включително пътуванията и вторичната заетост. Националната сметна палата извършва одит на централното държавно финансиране, наблюдава фискалната политика и контролира финансирането на политическите партии и предизборните кампании.

Националното бюро за разследване (НБР) е компетентен орган за разследване на случаите на корупция. Полицейските звена за финансови престъпления и НБР имат правомощия да разследват корупция, а Националната мрежа от специалисти по борба с подкупите и корупцията засилва сътрудничеството и координацията. През март 2020 г. в състава на НБР се съобщава за 459 разследващи финансови престъпления и 60 позиции в подкрепа на предотвратяването на финансови престъпления. В Националната прокуратура няма специализирани звена, но всички районни прокуратури разполагат със специализирани прокурори за финансови престъпления, които да разглеждат престъпления, свързани с подкупи. В различни райони също има прокурори, специализирани в разкриването на престъпления, извършени от длъжностни лица. Според официалната статистика във Финландия се съобщава за малък брой престъпления, свързани с корупция.

Подготвя се Кодекс за поведение на държавните служители и на лицата, заемащи висши изпълнителни функции. По отношение на етичната рамка за държавните служители, общите принципи на доброто управление са дефинирани в няколко законодателни акта⁴³. Освен това Министерството на финансите предприема стъпки за изготвяне на Кодекс за поведение за лицата, натоварени с висши изпълнителни функции, който беше препоръчан от GRECO⁴⁴. В проекта на Кодекс за поведение се затвърждават съществуващите насоки по отношение на ценностите, общите задължения, вторичните професии, подаръците и облагите. В проекта е включен член, който засяга конкретно задълженията на лицата, заемащи висши изпълнителни функции, да декларират активи, доходи, задължения и интереси. Поведение в разрез с кодекса ще се счита за действие срещу естеството на служебните задължения на държавния служител. В такива случаи ще се прилагат конкретни санкции, докато някои нарушения може да представляват престъпление, наказуемо според Наказателния кодекс⁴⁵. Новият кодекс за поведение се очаква в края на 2020 г. и ще

⁴¹ GRECO, Пети кръг на оценяване — Доклад за оценка, параграф 37.

⁴² Има двама служители на пълен работен ден с годишен бюджет от около 250 000 EUR.

⁴³ Настоящият Етичен кодекс се състои от поредица от „етични насоки“, залегнали в Закона за длъжностните лица в централното управление, Закона за административното производство, Закона за откритост на действията на правителството и в Наказателния кодекс на Финландия.

⁴⁴ Ситуационен доклад на Финландия за изпълнението на препоръките, публикувани в петия кръг на оценяване от GRECO — Доклад за оценка. Препоръката на GRECO се отнася също и до Кодекса за поведение на министрите.

⁴⁵ Съгласно Закона за длъжностните лица в централното управление приложимите санкции представляват неофициално предупреждение, писмено предупреждение, предизвестие и

бъде задължителен за всички държавни служители, включително за лицата, заемащи висши изпълнителни функции. Министрите обаче няма да попадат в неговия обхват, а кабинетът на министър-председателя остава отговорен за регулиране на етичните въпроси за членовете на правителството⁴⁶.

В законодателството няма изрично определение за конфликт на интереси. Според конституцията един министър не може да заема никаква друга публична длъжност или да поема каквато и да е друга задача, която може да възпрепятства изпълнението на неговите задължения или да компрометира доверието в действията му като министър. Законът за длъжностните лица в централното управление гласи, че държавният служител не може да изисква, приема или получава каквато и да е финансова или друга облага, ако това намалява доверието в него или нея или в орган на властта. Законът за административното производство (член 27) и Законът за държавните служители в централното управление също налагат ограничения, а Министерството на финансите публикува подробни насоки относно заемането на второ работно място. Въпреки това, независимо от съществуващите разпоредби, се препоръчва да бъде създадена или усъвършенствана официална система за преглед на декларациите на министрите и оповестяванията на други лица, натоварени с висши изпълнителни функции⁴⁷.

Декларациите за имущественото състояние на висшите държавни служители се регулират от Закона за длъжностните лица в централното управление⁴⁸. В него се посочва, че преди назначаването лицето трябва да даде отчет за своите бизнес дейности, участия в дружества и друго имущество, както и за други задължения, отношения и ангажименти, които са от значение за това дали лицето отговаря на изискванията за изпълнение на задачите, изисквани в службата⁴⁹. Въпреки че Министерството на финансите е издало подробни насоки относно декларациите за имущественото състояние, бе препоръчано Финландия да стандартизира изискванията за подаване на декларации за имущественото състояние⁵⁰. В своята оценка Министерството на финансите изложи мерките, необходими за изпълнението на препоръката, и дали трябва да се разшири обхватът на докладване⁵¹. Очакваните промени може да влязат в сила в началото на 2021 г.

Продължава работата по въвеждане на регистър за прозрачност. Понастоящем няма конкретни правила за регулиране на контактите на лицата, заемащи висши изпълнителни функции, с трети страни и лобисти. Също така няма изисквания за докладване или оповестяване, приложими за тези, които се опитват да оказват влияние върху действията и политиките на правителството. През март 2020 г. обаче беше създадена парламентарна работна група за създаване на регистър за прозрачност, свързан с лобирането. Регистърът, който ще допълни законодателството за откритост на правителството и ще засили административната прозрачност, ще бъде разработен в консултации с гражданското общество за подобряване на прозрачността на вземане на

прекръпяване на правоотношенията за държавна служба (в зависимост, разбира се, от тежестта на нарушението).

⁴⁶ Ситуационен доклад на Финландия за изпълнението на препоръките, публикувани в доклада за оценка от петия кръг, стр. 6.

⁴⁷ GRECO, Пети кръг на оценяване — Доклад за оценка, препоръка iii).

⁴⁸ Закон за длъжностните лица в централното управление, член 8 а.

⁴⁹ Закон за длъжностните лица в централното управление, член 18.

⁵⁰ GRECO, Пети кръг на оценяване — Доклад за оценка, препоръка v.

⁵¹ Предложеният вариант е да се измени член 8а от Закона за длъжностните лица в централното управление и впоследствие да се актуализират насоките и формата относно оповестяването.

решения и за предотвратяване на неправомерното влияние. Първоначално той ще обхваща вземането на решения на държавно ниво, но по-късно може да бъде разширен и до общинските и регионалните правителства. Произтичащото законодателство, което се очаква до 2023 г., ще наложи задължение за регистрация на лобистки организации и лица.

Съществуват определени ограничения за ограничаване на „кадровата въртележка между държавния и частния сектор“ и в момента се подготвя разширяването на тези мерки. Със закон през 2017 г. бяха въведени изисквания за всички държавни служители, с изключение на министрите, за периода след напускане. Законът за длъжностните лица в централното управление включва период на изчакване за заемане на висши изпълнителни функции за държавните служители. В момента това изискване не се отнася до министрите, но по препоръка на Консултативния съвет по етика на държавната администрация те са длъжни да оповестяват евентуално намерение за поемане на други задължения след назначаването им за министри⁵². Нещо повече, през декември 2019 г. правителството издаде резолюция, блокираща „кадровата въртележка между държавния и частния сектор“ по отношение на министрите. В нея се съдържа изискване министрите да информират премиера и Консултативния комитет към правителството относно възможното преминаване на друга длъжност по време на министерския мандат, а Консултативният комитет да прецени дали да препоръча период на размисъл от най-много 6 месеца. Ангажиментът за оповестяване се прилага само за текущ министерски мандат и изтича, след като последният приключи. Тъй като бе преценено, че въвеждането на други видове ограничения изисква законодателни действия, по този въпрос бе започнат законодателен проект. Целта е да се изготвят процедури за предотвратяване и избягване на конфликт на интереси за членовете на правителството. Предложението на правителството предстои да бъде внесено през пролетта на 2021 г. Министерството на финансите в момента преценява дали общите насоки се нуждаят от актуализация по отношение на препоръките на GRECO за установяване на стандарти, процедури, а когато е необходимо, и на законодателство и дали ограничителните периоди за най-висшите държавни служители не трябва да се удължат до 12 месеца⁵³.

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ

Задачите и правомощията на Финландската агенция по транспорта и съобщенията (Traficom), медийния регулаторен орган, са гарантирани от закона. Във Финландия има общи правила за публичност на дружествата с ограничена отговорност⁵⁴. Към момента не съществуват специфични за медиите правила, регулиращи прозрачността на собствеността върху медиите. Достъпът до публични документи е гарантиран от Конституцията. Миналата година беше предложено⁵⁵ ново законодателство за защита на журналистите от незаконни заплахи и покушения⁵⁶.

След неотдавнашно сливане Финландската агенция по транспорта и съобщенията (Traficom) действа като независим медийен регулаторен орган. Целта на сливането на Финландския регулаторен орган по далекосъобщенията (FICORA) и на

⁵² Препоръка на Консултативния съвет по етика на държавната администрация от 22 септември 2014 г.

⁵³ GRECO, Пети кръг на оценяване — Доклад за оценка, препоръка iv.

⁵⁴ Osakeyhtiölaki 624/2006.

⁵⁵ Lakialoite LA 33 2019 vp https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_33+2019.aspx.

⁵⁶ От първия си доклад през 2002 г. годишният индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“ непрекъснато поставя Финландия сред първите пет държави, като в момента тя заема второто място.

Финландския орган за безопасност на движението през януари 2019 г. беше да се създаде взаимодействие с управляващото Министерство на транспорта и съобщенията и да се предоставят повече услуги под един и същи покрив. Задачите, правомощията и процедурите за назначаване на директора и членовете на колективния орган на властта са определени със закон⁵⁷. Правителството назначава генералния директор за петгодишен мандат⁵⁸. Законът за длъжностните лица в централното управление включва разпоредби за прекратяване на трудовото правоотношение на служителите, те се прилагат също спрямо генералния директор на Агенцията. Като цяло независимостта и ефективността на Traficom се оказват много добри, както показва анализът от последното издание на Мониторинг на медийния плурализъм (MPM за 2020 г.). Агенцията обаче съобщи, че в момента разполага с малко възможности за ефективен принос към работата на Групата на европейските регулатори за аудио-визуални медийни услуги (ERGA) поради ограничени ресурси⁵⁹. Понастоящем в процес на изготвяне е националното транспониране на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги (AVMSD)⁶⁰. Освен Traficom Националният аудиовизуален институт е още един независим държавен медиен орган. Той има за задача да класифицира аудио-визуалните програми с цел закрила на малолетните и непълнолетните (Законът за Националният аудиовизуален институт⁶¹).

Финландският съвет на средствата за масова информация (*Julkisen sanan neuvosto*) е саморегулираща се комисия, създадена от издатели и журналисти. Неговата цел е да тълкува добрата професионална практика и да защитава свободата на словото и оповестяването. Той разглежда също така методите, с които журналистите получават информация. Съветът се състои от 13 членове и председател и не упражнява съдебна компетентност или държавна власт. Мнозинството от финландските медии са подписали основното споразумение на Съвета, съгласно което Съветът може пряко да разглежда всякакви жалби, които се отнасят до тях. В ограничени случаи Съветът може също така самостоятелно да започне разследване⁶².

Няма конкретни правила, регулиращи прозрачността на собствеността върху медиите, но доброволното оповестяване е често срещано. Общите правила за публичност на дружествата с ограничена отговорност се прилагат към медийните дружества. Въз основа на Закона за дружествата с ограничена отговорност⁶³ регистърът на акционерите трябва да бъде достъпен за всички в централния офис на дружеството. Няма конкретно законодателство относно прозрачността или концентрацията на медийната собственост. В отношенията си с финландските органи обаче се оказва, че повечето предприятия доброволно оповестяват собствеността си на своя уебсайт. Финландските органи съобщават също, че са в процес на прилагане на

⁵⁷ Закон за Агенцията по транспорта и съобщенията (Laki Liikenne- ja viestintävirastosta 935/2018).

⁵⁸ Член 9а от Закона за длъжностните лица в централното управление (Valtion virkamieslaki 750/1994) и точка 6 от първия алинея на член 28 от Постановлението за длъжностните лица в централното управление (Valtion virkamiesasetus 971/1994).

⁵⁹ В този контекст следва да се отбележи, че преработената Директива за аудио-визуалните медийни услуги (AVMSD) изисква държавите членки да „гарантират, че националните регулаторни органи разполагат с достатъчно финансови и човешки ресурси и изпълнителни правомощия, за да изпълняват ефективно възложените им функции и да дават своя принос за дейността на ERGA.“ Член 30, параграф 4 от Директива 2010/13/ЕС (AVMSD), преработена с Директива (ЕС) 2018/1808.

⁶⁰ Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2010/13/ЕС.

⁶¹ Laki Kansallisesta audiovisuaalisesta Instituutista 1434/2007.

⁶² Уебсайт на Съвета на средствата за масова информация: <http://www.jsn.fi/en/>.

⁶³ Глава 3, член 17 (Osakeyhtiölaki 624/2006).

рeвизираната AVMSD, с която държавите членки се насърчават да приемат законодателни мерки, предвиждащи доставчиците на медийни услуги под тяхна юрисдикция да правят достъпна информацията относно своята структура на собственост. Предвижда се директивата да бъде приложена в Закона за електронните съобщителни услуги през есента на 2020 г. Въз основа на предложението на правителството доставчиците на медийни услуги ще трябва да предоставят публично достъпна информация относно своята структура на собственост.

Във Финландия има силна традиция на прозрачност в държавното управление.

Достъпът до публични документи е гарантиран от Конституцията и от Закона за откритост на държавните дейности⁶⁴. Всеки финландски гражданин има право да получи достъп до правителствени документи, освен ако поради убедителни причини публикуването им не е специално ограничено със закон. Същият член защитава също така правото на изразяване, публикуване и получаване на информация, мнения и други съобщения, без никой предварително да го възпрепятства, независимо от носителя. Според неправителствените организации правната рамка като цяло е добра, което гарантира, че правилата за прозрачност обикновено се спазват в съда. Тази оценка се запазва въпреки тенденцията през последните години към по-стриктно тълкуване на правилата от някои органи, включително полицията и местната власт⁶⁵. Възможно е да има такси, действащи като бариера за достъпа до определени публични документи. Финландските органи заявяват, че настоящите правила могат вероятно да бъдат реформирани в бъдеще предвид промените в организацията на публичния сектор, където държавата и общините са приватизирали своите функции. За тази цел е възложено проучване от страна на Министерството на правосъдието относно разширяването на закона⁶⁶. Модернизирането на правилата е необходимо и по други причини, като цифровизацията. Настоящата правителствена програма повдига необходимостта от преоценка на институционалния обхват на Закона и от гаранция, че принципът на откритост ще се осъществява и в бъдеще⁶⁷.

Рамката за защита на журналистите изглежда стабилна. Финландия не е предприемала конкретни мерки въз основа на Препоръката на Съвета на Европа относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и други медийни участници⁶⁸. Въпреки това от своя първи доклад през 2002 г. годишният индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“ непрекъснато поставя Финландия сред първите пет страни. Мониторингът на медийния плурализъм за 2020 г. отбелязва продължаваща криминализация на богохулството и на строгите наказания, издавани за (утежнена) клевета⁶⁹. Освен това през 2019 г. в платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите беше публикувано едно предупреждение във връзка с обвинения в клевета, оказващи възпиращ ефект върху свободата на медиите. Въпросното съдебно

⁶⁴ Член 12, алинея 2 от Конституцията и Закона за откритост на правителствените дейности (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999).

⁶⁵ Информация, получена в контекста на посещението в страната, напр. Съюзът на финландските журналисти, Финландската медийна асоциация и Съветът на средствата за масова информация.

⁶⁶ Принос на Финландия към Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 25.

⁶⁷ Програма на правителството на министър-председателя Санна Марин от 10 декември 2019 г. Приобщаваща и компетентна Финландия — социално, икономически и екологично устойчиво общество.

⁶⁸ Препоръка CM/Rec(2016)4 на Комитета на министрите на Съвета на Европа.

⁶⁹ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

решение се обжалва⁷⁰. Наказателните разпоредби относно клеветата и разпространението на информация, нарушаваща правото на неприкосновеност на личния живот, обаче бяха изменени и възможността за произнасяне на присъди за лишаване от свобода премахната, освен в случаите на „утежнена“ клеветата, в Наказателния кодекс през 2014 г. след дела в Европейския съд по правата на човека⁷¹.

Правителството обмисля допълнителни мерки за защита на журналистите от онлайн атаки. МРМ за 2020 г. или платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите не са докладвали за физически заплахи срещу журналисти във Финландия. Съществуват онлайн кампании за тормоз, но през последните няколко години бяха предприети действия за противодействие, като например новата криминализация на случаите на преследване през 2013 г.⁷² Министерството на вътрешните работи създаде работна група (за периода от 1 юни 2020 г. до 31 декември 2020 г.), която да разгледа въпроса как да се проследяват онлайн атаките, как политическите действия да бъдат засилени и как да се осигури по-ефективна защита на пострадалите. Освен това се подготвя образователна политика за защита на журналистите⁷³. Обратната връзка от страна на неправителствени организации разкрива, че миналата година е предложено ново законодателство за защита на журналистите от незаконни заплахи и набелязване⁷⁴ и разследването и осъждането на тези случаи са се подобрили.

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПИТЕ НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Финландия е еднокамарна, парламентарна демокрация, в която законодателните предложения могат да произтичат от правителството или парламента, (макар че на практика повечето закони се основават на правителствени предложения). При липсата на Конституционен съд предварителният контрол за конституционност се извършва от канцлера на правосъдието и от Комисията по конституционно право на парламента. Освен това всички съдилища могат да осъществяват последващ контрол за конституционност в конкретни случаи⁷⁵. Канцлерът на правосъдието, Центърът за правата на човека и парламентарният омбудсман играят важна роля в системата, основана на принципа на взаимозависимост и взаимоограничаване.

Рамката за оценка на въздействието и цялостният процес на консултации са част от специална приобщаваща рамка за привеждане в действие на законодателство. Процесът на изготвяне и приемане на закони е описан в „Ръководство за процеса на изготвяне на законодателни актове“⁷⁶, което предвижда многоетапна процедура, включваща подготвителна фаза, фаза на изготвяне, включително оценка на въздействието, и фаза на консултации (най-малко шест седмици). Съвет за анализ на

⁷⁰ Съвет на Европа, платформа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите, Финландия: Съд осъжда журналистката Йоханна Вехко по обвинения в клеветата.

⁷¹ Напр. делото *Jurrala срещу Финландия*, № 18620/03, ЕКПЧ, 2008 г., и делото *Ristamäki и Korvola срещу Финландия*, №. 66456/09, ЕКПЧ, 2013 г.

⁷² Наказателен кодекс, глава 25, член 7а.

⁷³ Принос на Финландия към Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 25.

⁷⁴ Lakialoite LA 33 2019 vp https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_33+2019.aspx.

⁷⁵ Съгласно член 106 от Конституцията, ако в дело пред съда, прилагането на законодателен акт се окаже в неопровержим конфликт с Конституцията, съдът ще даде предимство на Конституцията.

⁷⁶ Финландско правителство, Ръководство за процеса на изготвяне на законодателни актове.

регулаторното въздействие публикува изявления относно правителствени предложения и оценки на въздействието. Ако в хода на процеса е необходимо по-широко участие, може да бъде назначен отделен подготвителен орган със заинтересовани страни, представители на министерства, експерти и лица, вземащи политически решения. За създаването на Националната администрация на съдилищата⁷⁷ беше установен такъв подготвителен орган, който включваше членове на съдебната власт. За провеждане на неотдавнашната реформа на Закона за административното съдебно производство⁷⁸ в подготвителния процес беше включена мрежа от заинтересовани страни.

В контекста на пандемията от COVID-19 бяха използвани извънредни правомощия, които са бяха предмет на конституционен контрол. По време на пандемията от COVID-19 между 16 март и 16 юни 2020 г.⁷⁹ беше приложен Законът за извънредните правомощия, който дава на правителството редица правомощия в случай на извънредно положение. Постановленията, приети от правителството въз основа на тези правомощия, трябва да бъдат представени в парламента, който може да ги одобри, промени или отхвърли. Правителството представи за одобрение в парламента поредица от такива постановления по време на пандемията от COVID-19⁸⁰. Те включват преглед от страна на Комисията по конституционно право, парламентарна комисия⁸¹, която оценява конституционността на внесените в парламента предложения, като прави изявления по всички постановления, приети съгласно Закона за извънредните правомощия, и понякога изисква изменения⁸². Освен това канцлерът на правосъдието прегледа конституционността на законодателството относно извънредните ситуации и предприе поне дванадесет текущи разследвания по собствена инициатива относно използването на извънредни правомощия, с които поиска допълнителни разяснения от органите.⁸³

Инициран е процес за реформа за изясняване на мандатите на различни независими органи за защита на основните права. В Конституцията се предвижда, че канцлерът на правосъдието и парламентарният омбудсман са двамата върховни пазители на законността и основните права, със сходни и равностойни задачи за надзор върху дейността на органите на държавната власт и за наблюдение на законността и върховенството на закона при упражняване на държавна власт от страна на правителството, държавните институции и съдилищата⁸⁴, макар че на практика

⁷⁷ Министерство на правосъдието, Проект за създаване на съдебна служба.

⁷⁸ Министерство на правосъдието, Закон за административното производство.

⁷⁹ Прилагането на Закона за извънредните правомощия (1552/2011) е ограничено по закон до максимум шест месеца. На 15 юни 2020 г. правителството реши да оттегли заявлението си за вдигане на извънредното положение от 16 юни 2020 г. и на същата дата отмени всички постановления, приети съгласно него.

⁸⁰ Първите две постановления бяха внесени в парламента на 17 март 2020 г. и бяха одобрени на 18 март 2020 г.

⁸¹ Комисията се състои от членове на парламента и редовно изслушва независими експерти по конституционно право.

⁸² Вж. напр. Доклад 2/2020 вр на Комисията по първото постановление за извънредното положение, в което Комисията по конституционно право определи постановлението за конституционно, с изключение на една разпоредба относно трудово задължение на здравните работници, която впоследствие беше отменена.

⁸³ Информация, получена в контекста на посещението в страната, и изявления на канцлера на правосъдието от 3 април и 19 май 2020 г.

⁸⁴ И двата органа могат да повдигнат обвинение срещу съдия за незаконно поведение на длъжност.

съществува известна специализация⁸⁵. Освен това от 2018 г. канцлерът на правосъдието осигурява предварителен преглед на законосъобразността на законопроекта, който предстои да бъде внесен в парламента. Парламентарният омбудсман и Центърът по правата на човека (и неговата делегация) съставляват заедно Националния институт по правата на човека, който през 2019 г. бе акредитиран отново със статут А-от Световния алианс на националните институции по правата на човека. За да внесе яснота в мандатите и разпределението на компетенциите между парламентарния омбудсман и канцлера на правосъдието, през 2018 г. правителството стартира процес на реформа, а през есента на 2020 г. в парламента предстои да бъде представено законодателно предложение⁸⁶. И двете институции изразиха подкрепата си за реформата и взеха участие в подготвителната фаза⁸⁷.

Националната програма за демокрация има за цел по-нататъшно подобряване на рамката за гражданско общество и демокрация на участието. Смята се, че гражданското общество във Финландия е отворено и свободно⁸⁸. Съществуват няколко механизма за включване на гражданското общество в процеса на вземане на решения, какъвто е Консултативният съвет по политиката на гражданското общество (назначен през 2017 г.), който насърчава взаимодействието между публичните органи и гражданското общество. Няколко организации на гражданското общество обаче съобщават, че в някои случаи консултациите се провеждат формално или на късен етап в процеса⁸⁹. Националната програма за демокрация за 2025 г., стартирала през 2019 г., има за цел да подобри рамката за демокрация на участието, включително участието и консултациите с гражданското общество. Освен това програмата има за цел да укрепи условията за работа на гражданското общество и да насърчи демокрацията и образованието по правата на човека⁹⁰.

⁸⁵ Канцлерът на правосъдието се назначава от президента на републиката и има конкретни отговорности за надзор върху дейността на правителството. Омбудсманът се избира от парламента и има широки правомощия за проследяване на жалби от страна на граждани.

⁸⁶ Министерство на правосъдието, изясняване и оценка на разпределението на отговорностите на висшите служители на правоприлагащите органи.

⁸⁷ Информация, получена в контекста на посещението в страната и процеса на консултации за доклада, напр. принос от ENNHRI (Европейска мрежа на националните институции по правата на човека) относно Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 83—84.

⁸⁸ Оценка от Световния алианс за гражданско участие (CIVICUS); рейтингите са по скала от пет категории, които определят пространството като: отворено, стеснено, възпрепятствано, потиснато и затворено.

⁸⁹ Принос от ENNHRI към Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 87.

⁹⁰ Министерство на правосъдието, Национална програма за демокрация за 2025 г.

Приложение I: Списък на източниците по азбучен ред*

* Списъкът на получените коментари и мнения в контекста на консултациите за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., е публикуван на (СОМ уебсайта).

Борба с корупцията Финландия, Национално законодателство.
<https://korruntorjunta.fi/en/national-legislation>.

СЕРЕЈ (2020 г.), Проучване относно функционирането на съдебните системи в държавите — членки на ЕС.

Канцлер на правосъдието (3 април 2020 г.), Запитване на заместник-канцлера на правосъдието Пумалайнен във връзка с епидемията от COVID-19. <https://www.okv.fi/fi/tiedotteet-ja-puheenvuorot/535/apulaisoikeuskansleri-puumalaisen-selvityspyynnnot-covid-19-epidemian-yhteydessa/>.

Канцлер на правосъдието (19 май 2020 г.), Искане на канцлера на правосъдието Туомас Пойсти за разяснения във връзка с епидемията от COVID-19. <https://www.okv.fi/fi/tiedotteet-ja-puheenvuorot/538/oikeuskansleri-tuomas-poystin-selvityspyynnnot-covid-19-epidemian-yhteydessa/>.

Център за плурализъм и свобода на медиите (2020 г.), Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г. <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

CIVICUS, Финландия — профил на държавата, <https://monitor.civicus.org/country/finland/>.

Доклад 2/2020 вр – М1/2020 вр на Комисията https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/PeVM_2+2020.aspx.

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2010 г.), Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите до държавите членки относно съдиите: независимост, ефикасност и отговорности.

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2016), Препоръка CM/Rec(2016 г.)4 на Комитета на министрите към държавите членки относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите лица.

Платформа на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/the-platform>.

Генерална дирекция за комуникации (2020 г.), Специално проучване на Евробарометър 502 за корупцията.

Европейска комисия (2019 г., 2020 г.), Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието.

ЕМСС, Националната администрация на съдилищата на Финландия се присъединява към ЕМСС. <https://www.encj.eu/node/560>.

Европейска мрежа на националните институции по правата на човека (2020 г.), Принос на Европейската мрежа на националните институции по правата на човека към консултациите със заинтересованите страни по Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Правителство на Финландия (2020 г.), Приносът на Финландия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Финландско правителство, Ръководство за процеса на изготвяне на законодателни актове. <http://lainvalmistelu.finlex.fi/en/>.

GRECO (2018 г.), Пети кръг на оценяване— Доклад за оценка на Финландия относно предотвратяването на корупцията и насърчаването на почтеността на централните правителства (висши ръководни функции) и правоприлагащите агенции.

- Министерство на правосъдието, Закон за административното производство.
<https://oikeusministerio.fi/en/project?tunnus=OM014:00/2015>.
- Министерство на правосъдието, Изясняване и оценка на разпределението на отговорностите на висшите служители на правоприлагащите органи.
<https://oikeusministerio.fi/en/project?tunnus=OM044:00/2018>.
- Министерство на правосъдието, Система за извънредни ситуации.
<https://oikeusministerio.fi/en/project?tunnus=OM016:00/2019>.
- Министерство на правосъдието, Ситуационен доклад на Финландия за изпълнението на препоръките, публикувани в Доклада за оценка от петия кръг.
- Министерство на правосъдието, Национална програма за демокрация за 2025 г.
<https://oikeusministerio.fi/en/national-democracy-programme-2025>.
- Министерство на правосъдието, Проект за създаване на съдебна служба,
<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM001:00/2018>.
- Национална администрация на съдилищата, Съдилищата, които остават отворени, са обект на нови насоки за защита на клиентите и персонала.
<https://tuomioistuinvirasto.fi/en/index/ajankohtaista/2020/457pl2ptq.html>.
- Национална администрация на съдилищата, Статистически данни за спиране.
<https://tuomioistuinvirasto.fi/en/index/ajankohtaista/qwlqgymkm.html>.
- Oikeus, Финансово и дългово консултиране.
https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index/financial_and_debt_counselling.html.
- Програма на правителството на министър-председателя Санна Марин от 10 декември 2019 г. Приобщаваща и компетентна Финландия — социално, икономически и екологично устойчиво общество. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161935>.
- Върховен съд и Върховен административен съд (14 април 2020 г.), Строгото спазване на върховенството на закона надделява над кризата.
https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2020/04/kkojakhovahvaioikeusvaltiokantaa_ylikriisiajan.html.
- Виртуално посещение на Финландия в контекста на Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Приложение II: Посещение в страната Финландия

През май и юни 2020 г. службите на Комисията проведоха виртуални срещи с:

- канцлера на правосъдието
- Комисията по конституционно право
- Съвета на средствата за масова комуникация
- Финландската асоциация на съдиите
- Финландската медийна асоциация
- Финландския съюз на журналистите
- Съвета за назначения в съдебната система
- Министерството на външните работи
- Министерството на правосъдието
- Националното бюро за разследване
- Националната съдилищна администрация
- Канцеларията на министър-председателя
- Прокуратурата
- Върховния съд
- Transparency International Финландия
- Агенцията за транспорта и съобщенията

* Комисията се срещна и със следните организации в редица срещи на хоризонтално равнище:

- Amnesty International
- Съюза за граждански свободи за Европа
- Гражданско общество Европа
- Конференцията на европейските църкви
- EuroCommerce
- Европейския център за нестопанско право
- Европейския център за свобода на печата и медиите
- Европейския граждански форум
- Free Press Unlimited
- Международната фондация за защита на защитниците на правата на човека (Front Line Defenders)
- ILGA-Европа
- Международната комисия на юристите
- Международната федерация за правата на човека
- Международния институт по печата
- Платформата за учене през целия живот
- Инициативата за правосъдие на „Отворено общество“/Институт за европейска политика на „Отворено общество“
- Репортери без граници
- Transparency International, ЕС